

CYFARFOD	PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATIAETH
DYDDIAD	17 TACHWEDD, 2020
PWNC	CYDNABYDDIAETH ARIANNOL I AELODAU ETHOLEDIG
PWRPAS	Gofyn am sylwadau'r Pwyllgor ar gyfer ymateb i Adroddiad (drafft) Blynyddol y Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol ar gyfer 2021/22.
ARGYMHELLIAD	Gofynnir i Aelodau'r Pwyllgor: <ul style="list-style-type: none"> • Ystyried unrhyw sylwadau y maent yn dymuno eu cyflwyno fel ymateb i'r ymgynghoriad ar gydnabyddiaeth ariannol • Ystyried sut i hyrwyddo'r broses o hawlio ad-daliadau gofal ac ymateb i'r gofynion egwyddorion gofal a nodir yn Atodiad 1.
AWDUR	Vera Jones, Rheolwr Gwasanaeth Democratiaeth ac Iaith

CEFNDIR

1. Mae adroddiad Blynyddol Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol (Chwefror 2021) wedi ei gyhoeddi ar ffurf drafft ar y 28 Medi, 2020. Cyflwynir grynodedd o'r adroddiad i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth er mwyn derbyn sylwadau yr aelodau, fydd yn sail i ffurfio ymateb i'r ymgynghoriad drafft gan y Panel. Mae angen ymateb i'r ymgynghoriad erbyn 23ain o Dachwedd, 2020. Gweler gyswllt i'r adroddiad llawn dan y ddolen isod.

[Adroddiad Blynyddol Drafft Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol – Chwefror 2021](#)

2. PRIF FATERION

- 2.1 Mae'r prif bwyntiau sy'n deillio o'r adroddiad fel a ganlyn:

Bydd y cyflog sylfaenol yn 2021/22 ar gyfer aelodau etholedig o brif gynghorau yn £14,368 a bydd yn weithredol o 1 Ebrill 2021. (cynnydd o £150 o gyflog sylfaenol 2020/21 o £14,218)

- 2.2 Mae'r Panel wedi nodi yr ystyriaethau isod (ymysg eraill) wrth ddod i'r casgliad ar y cynnydd:

- 2.3 Er mwyn gosod hyn yng nghyd-destun aelodau etholedig eraill Cymru, rhwng 2013 a 2020 cynyddodd y cyflog sylfaenol i Aelodau etholedig mewn Llywodraeth Leol 7.9% (£13,175 i £14,218), tra cynyddodd cyflog Aelod o Senedd Cymru 31.1% (£53,852 i £70,625 ... a chynyddodd cyflog Aelod o Senedd y DU 23.4% (£66,396 i £81,932).

- 2.4 Felly mae cyflogau aelodau'r meinciau cefn wedi syrthio yn ôl yn sylweddol yn ôl unrhyw fesur rhesymol o chwyddiant.
- 2.5 Pan ymgwymerir â swyddi etholedig disgwylir lefel o ymrwymiad personol i'r gymuned sy'n mynd y tu hwnt i oriau diffiniedig y rhoddir cydnabyddiaeth ariannol amdanynt.
- 2.6 Dylai dyletswyddau a gyflawnir alluogi'r holl aelodau i gyflawni eu cyfrifoldebau anweithredol craidd i lywodraethu eu cyngor ac i gynrychioli'r rhai sy'n byw yn eu ward.
- 2.7 Y sefyllfa a fynegir yn gyffredinol gan gynghorwyr a swyddogion yw bod y llwyth gwaith sylfaenol a gyflawnir gan bob aelod etholedig yn sylweddol ac yn fwy na 3 diwrnod yr wythnos".
- 2.7.1 Noder hefyd fod y Panel, fel pob blwyddyn, yn nodi'n glir y bydd y cyflog yn cael ei dalu gan bob prif awdurdod yng Nghymru o 1 Ebrill 2021 i bob un o'i aelodau etholedig oni fydd unrhyw aelod unigol yn dewis yn bersonol ac yn ysgrifenedig i dderbyn swm is.
- 2.11 **Bydd lefelau uwch-gyflogau yn 2021/22 ar gyfer aelodau o brif gynghorau fel y'u nodir isod a byddant yn weithredol o 1 Ebrill 2021.**

Rolau yng Ngwynedd	2021/22	2020/21
Arweinydd	£49,974	£49,450
Is-Arweinydd	£35,320	£34,950
Aelodau gweithediaeth	£30,773	£30,450
Cadeiryddion pwyllgorau (sy'n derbyn cydnabyddiaeth ariannol)	£23,161	£22,918
Arweinydd grŵp yr wrthblaid fwyaf	£23,161	£22,918

- 2.12 Mae'r Panel wedi nodi y bydd uwch-gyflogau yn cynyddu ar yr un gyfradd (1.06%) â chyflogau sylfaenol.
- 2.13 Yn ogystal, nodir fod aelodau'r Weithrediaeth yn gweithio oriau sy'n cyfateb i amser llawn o oddeutu 40 awr yr wythnos, er fod cydnabyddiaeth nad yw hynny rhwng 9 a 5 o reidrwydd.
- 2.14 **Mae'r cyflog ar gyfer y Pennaeth Dinesig yn £23,161 a'r dirprwy bennaeth dinesig wedi ei osod ar £18,108 ac yn weithredol o 1 Ebrill 2021.**
- 2.15 Mae'r cynnydd uchod yn cynyddu ar yr un graddfa (1.06%) a chyflogau sylfaenol hefyd.

3. AD-DALU CYFRANIADAU TUAG AT GOSTAU GOFAL ANGENRHEIDIOL

3.1 Rhaid i'r holl awdurdodau perthnasol ddarparu ar gyfer ad-dalu'r cyfraniad tuag at gostau angenrheidiol ar gyfer gofal am blant ac oedolion dibynnol (a roddir gan ofalwyr anffurfiol neu ffurfiol) ac ar gyfer anghenion cymorth personol fel a ganlyn:

- **Ad-dalu costau gofal ffurfiol (wedi cofrestru ag Arolygiaeth Gofal Cymru) yn llawn.**
- **Ad-dalu costau gofal anffurfiol (heb gofrestru) hyd at gyfradd uchaf sy'n gyfwerth â'r Cyflog Byw Gwirioneddol ar yr adeg pan aethpwyd i'r costau.**

3.2 Mae'r panel yn nodi fod y niferoedd sy'n hawlio'r ad-daliad am gostau personol neu gostau gofal yn parhau i fod yn isel iawn ac yn annog Pwyllgorau Gwasanaethau Democratiaeth i fod yn hybu'r ddarpariaeth.

3.3 Yn ogystal, mae disgwyliadau ychwanegol wedi eu gosod ar awdurdodau lleol, dan arweiniad y Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth yng nghyd-destun hyrwyddo ad-daliadau gofal, gweler Tabl 7 sydd wedi ei osod yn Atodiad 1.

3.4 Gofynnir am arweiniad y Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth ynghylch y camau gweithredu perthnasol.

4 ARGYMHELLIAD

Gofynnir i Aelodau'r Pwyllgor:

- Ystyried unrhyw sylwadau penodol mewn ymateb i'r ymgynghoriad
- Ystyried sut i hyrwyddo'r broses o hawlio ad-daliadau gofal.

ATODIAD 1

Tabl 7

Egwyddorion y Panel o ran gofal a chymorth personol a chynghor sut mae mynd ati i wneud hynny.

Y lleiafswm y dylai'r Awdurdodau ei wneud		Sut mae mynd ati i wneud hyn	Camau gweithredu Gwynedd
1. Nodi'n glir ar gyfer pwy mae'r gofal	<p>Aelodau sydd â phrif gyfrifoldeb am ofalu am blentyn neu oedolyn a/neu sydd ag anghenion cymorth personol lle nad yw'r rhain yn dod o dan ddarpariaeth statudol neu ddarpariaeth arall.</p> <p>Ar gyfer cymorth personol. Gall hyn hefyd gynnwys cyflwr byrdymor neu gyflwr diweddar nad yw'n berthnasol i Ddeddf Cydraddoldeb 2010, mynediad i waith, Taliadau Personol, yswiriant neu ddarpariaeth arall.</p>	<p>Adolygiad cyfrinachol o anghenion aelodau unigol yn flynyddol a phan fo amgylchiadau'n newid.</p>	<p><i>Ystyried gyrru neges atgoffa arall (gweler 2 isod) ar ffurf ebost, gan gynnwys cynnig i bob aelod gael adolygiad cyfrinachol o'u anghenion gyda'r Pennaeth Gwasanaethau Democratiaeth.</i></p>
2. Gwella ymwybyddiaeth	<p>Sicrhau bod darpar ymgeiswyr, ymgeiswyr ac aelodau cyfredol yn gwybod bod Ad-daliadau Costau Gofal ar gael iddynt os yw eu hamgylchiadau cyfredol neu eu hamgylchiadau yn y dyfodol yn mynnu hynny.</p>	<p>Sicrhau bod gwybodaeth glir a hawdd ei chanfod ar gael ar y wefan ac mewn deunyddiau ynghylch etholiad a phenodi, mewn sesiynau cysgodi ac yn y sesiwn gynefino ac yn "llawlyfr" yr aelodau.</p> <p>Atgoffa aelodau presennol drwy e-bost a neu hyfforddiant.</p> <p>Cyfeirio at daflenni Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol yn ymwneud â Thaliadau i Gynghorwyr.</p>	<p>Gwybodaeth ar y wefan yn esbonio fod ad-daliadau costau gofal ar gael i aelodau – trwy daflen IRPW 'Taliadau i Gynghorwyr'.</p> <p>Nodyn ebost blynyddol i'r holl aelodau i'w hysbysu o'r newid cyflog ym mis Ebrill a chodi ymwybyddiaeth o'r elfen ad-dalu costau gofal (gweler cam</p>

Y lleiafswm y dylai'r Awdurdodau ei wneud		Sut mae mynd ati i wneud hyn	Camau gweithredu Gwynedd
			gwella Ebrill 2021 uchod).
3. Hyrwyddo diwylliant cadarnhaol	Sicrhau bod yr holl aelodau yn deall y rheswm dros Ad-dalu Costau Gofal ac yn cefnogi ac annog eraill i hawlio os oes angen.	Anogaeth o fewn ac ar draws yr holl bleidiau yn yr Awdurdodau Perthnasol i gefnogi aelodau i hawlio. Cytuno i beidio hysbysebu neu gyhoeddi unrhyw benderfyniadau unigol i beidio â hawlio.	Wedi codi ymwybyddiaeth yr Arweinyddion gwleidyddol a gofyn iddynt hwythau godi ymwybyddiaeth eu haelodau (cyfarfod Grŵp Busnes Mawrth 2020). Penderfyniad Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth i beidio cyhoeddi enwau rhai sydd yn hawlio.
4. Amlinellu'r dyletswyddau a gymeradwywyd ar gyfer hawlio ad-daliad costau gofal	Cyfarfodydd – ffurfiol (y rhai y mae'r Awdurdod yn eu galw) a'r rhai sy'n angenrheidiol i waith aelodau (i ymdrin â materion yr etholaeth ond nid materion y blaid) a datblygiad personol (hyfforddiant a gwerthusiadau.) Teithio – mewn cysylltiad â mynd i gyfarfodydd. Paratoi – mae darllen a gweinyddu yn rhan o rôl yr aelod. Ar gyfer rhai cyfarfodydd a phwyllgorau, mae angen gwneud llawer iawn o waith darllen, dadansoddi neu ddrافتio cyn neu ar ôl y cyfarfod. Efallai y bydd gan ddeiliaid cyflogau uwch, sydd â	Mater o ffaith yw dyletswyddau a gymeradwyir fel rheol. Mae dehongliad o Reoliadau Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol wedi'i nodi yn yr Adroddiad Blynyddol. "Unrhyw ddyletswydd arall a gymeradwyir gan yr awdurdod, neu unrhyw ddyletswydd o ddosbarth a gymeradwyir felly, ac yr ymgwymerir â hi at ddibenion cyflawni swyddogaethau'r awdurdod neu unrhyw un o'i bwyllgorau neu mewn cysylltiad â'u cyflawni."	Gellir addasu yr arweiniad ar gyfer hawlio costau teithio a hawlio costau cynhaliadaeth i gryfhau'r elfen yma ar gyfer hawlio ad-daliad costau gofal/gofal personol yn y system hunan wasanaeth.

Y lleiafswm y dylai'r Awdurdodau ei wneud		Sut mae mynd ati i wneud hyn	Camau gweithredu Gwynedd
	dyletswyddau ychwanegol, gostau uwch.		
5. Bod mor hyblyg â phosibl o ran y gwahanol fathau o gymorth y gellid hawlio ar eu cyfer	<p>Ni ddylai Aelodau fod ar eu colled yn amodol ar y terfyn a bennwyd yn yr Adroddiad Blynyddol</p> <p>Mae modelau ac anghenion gofal yn amrywio</p> <p>Gall Aelodau ddefnyddio cyfuniad o sawl dewis gofal</p> <p>Gall patrymau gofal amrywio dros y flwyddyn ddinesig ac academiaidd</p> <p>Nid yw pob gofal yn seiliedig ar gyfraddau fesul awr (neu ran o awr)</p> <p>Os oes rhaid talu am sesiwn gyfan, rhaid ad-dalu'r gost yn llawn hyd yn oed os mai ond rhan o sesiwn a oedd ei angen</p> <p>Gall fod angen i Aelodau wneud y canlynol:</p> <p>archebu a thalu am sesiynau ymlaen llaw ymrwymo i gontract bloc: wythnos, mis neu dymor talu am sesiynau a gafodd eu canslo ar fyr rybudd</p> <p>Os yw'r angen am ofal mynd ymlaen i ail sesiwn, dylid ad-dalu cost y ddwy sesiwn</p>		
6. Cynnal proses hawlio syml ac effeithiol	<p>Dylai'r aelodau wybod sut i hawlio.</p> <p>Dylai'r broses hawlio fod yn glir, yn gymesur ac yn archwiliadwy.</p>	<p>Sicrhau bod aelodau yn deall sut i hawlio a'i bod yn hawdd gwneud hynny</p> <p>Hyblygrwydd i dderbyn anfonebau di-bapur</p> <p>Ffurflen ar-lein</p> <p>Yr un ffurflen neu ffurflen debyg ar gyfer hawlio costau teithio</p>	<p>Rydym yn defnyddio yr un system a'r system hawlio costau teithio a chynhaliaeth gan aelodau.</p> <p>Mae lle i wella y trefniadau ac</p>

Y lleiafswm y dylai'r Awdurdodau ei wneud		Sut mae mynd ati i wneud hyn	Camau gweithredu Gwynedd
			<p>egllurder i aelodau ar sut i hawlio. Gwaith i'w gyflawni gan Rheolwr Democratiaeth ac Iaith a'r Rheolwr Gwasanaethau Cefnogol.</p>
<p>7. Cydymffurfio â rheolau Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol o ran cyhoeddi</p>	<p>Mae Fframwaith Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol yn nodi: "Mewn perthynas â chyhoeddi ad-daliadau costau gofal, mae'r Panel wedi penderfynu mai dim ond y cyfanswm a addalwyd yn ystod y flwyddyn y dylai'r awdurdodau perthnasol ei gyhoeddi. Mater i bob awdurdod yw penderfynu ar ei ymateb i unrhyw geisiadau Rhyddid Gwybodaeth y bydd yn eu derbyn. Fodd bynnag, ni fwriedir i fanylion unrhyw hawliadau unigol gael eu datgelu."</p>		<p>Mae Cyngor Gwynedd yn gweithredu ar y mater yma ers i'r opsiwn fod yn ddewisiol. Bu i'r Cyngor fod yn flaengar yn gwthio'r elfen yma er mwyn hybu'r ad-daliadau yn eu trafodaethau gyda'r Panel.</p>